

Предложените манифести на руския авангардизъм са от изданието: С. Джимбинов Литературные манифесты от символизма до наших дней. Москва, Изд. "Согласие", 2000

Алексей Кручоних, Велимир Хлебников

СЛОВОТО КАТО ТАКОВА

За художествените произведения

1. Да се напише и да се види за един миг! (пеене, танци, разхвърляне на тромави постройки, забрава, разучаване, В. Хлебников, А. Кручоних, Е. Гуро; в живописиста Д. Бурлюк и О. Розанова).

2. Да се пише трудно и да се чете трудно и мудро по-неудобно от накатранени ботуши или камион в гостната (безброй бохчи, връзки и илици и кръпки, бодлива повърхност, силно грапава. В поезията Д. Бурлюк, В. Маяковски, Н. Бурлюк и Б. Лившиц, в живописиста Бурлюк, К. Малевич).

Писателите преди нас имаха съвсем различна инструментация, например:

По небу полуночи ангел летел
И тихую песню он пел...²

Тук багрите се дължат на безкръвното пе-... пе-... Като картини, живописвани с кисел и мляко, нас не ни задоволяват и стиховете, построени върху

па-па-па
пи-пи-пи
ти-ти-ти
и т. н.

Здрав човек с такава храна само ще си повреди стомаха. Ние дадохме образец на друг звук и друго словосъчетание:

Дыр-бул-щыл,
Убещур
Скум
вы-со-бу
р-л-эз

(Впрочем, в това петостишие има повече руско национално, отколкото в цялата поезия на Пушкин).

*Алексей Кручоних,
Велимир Хлебников
Словото като
такова, 1913*

² Това е стих на Лермонтов от "Ангел" (1831). – Б. пр.

Не безгласата, морна, карамелено-бонбонена поезия (пасианс... пестил...), а страховитата *разправия*:

Всеки е млад, млад, млад, В корема ни е дяволски глад. Хайде всичките след мен... Хвърлям ви през рамо Гордия си вик – Този кратък спийч! Ще ядем чакъл, трева, Горчило, сладост и отрова. Ще нагъваме пустота, Дълбина и висина. Птици, риби, змейове и зверове, вятър, глина, сол и морската вълна.	Каждый молод, молод, молод, В животе чертовский голод. Так идите же за мной... За моей спиной Я бросаю гордый клич Этот краткий спич! Будем кушать камни, травы, Сладость, горечь и отравы. Будем лопать пустоту, Глубину и высоту. Птиц, зверей, чудовищ, рыб, Ветер, глины, соль и зыбь.
--	---

(Д. Бурлюк)

Преди нас се предявяваха следните изисквания към езика: ясен, чист, честен, звучен, приятен (нежен) за слуха, изразителен (ярък, колоритен, сочен).

Ако следваме вечно игривия тон на нашите критици, можем техните мнения за езика да продължим и да забележим, че всичките им изисквания (о, ужас!) са повече приложими към жената като такава, отколкото към езика като такъв. И наистина: ясна, чиста (о, разбира се!) честна (хм!..хм!..), звучна, приятна, нежна (съвсем вярно!), и най-сетне – сочна, колоритна из...(кой е там? Влезте!).

Наистина в последно време се стараеха жената да я превърнат във вечна Женственост, в прекрасна дама и по този начин полата ставаше мистична (това да не смуцава непосветените, а още повече!..). Ние пък мислим, че езикът трябва да бъде преди всичко език и ако ще напомня нещо, то по-скоро това да бъде ножовката или отровната стрела на дивака.

От всичко, казано дотук, се вижда, че преди нас речетворците твърде много са се ровили в човешката “душа” (загадката на духа, страстите и чувствата), но съвсем не са знаели, че душата я създават тези, които се разправят, а тъй като ние – разправячите-бъдници (баячи будетляне), повече мислехме за словото, отколкото за изтърканата от предшествениците ни “Психея”, то тя умря в самота и сега е нам подвластно създаването на каквато и да било нова... Ще поискаме ли?

Не!...

Нека по-добре да поживеят със словото като такава, а не със себе си.

Така се разрешават (без цинизъм) много от съдбовните въпроси на бащите, на които посвещавам следното стихотворение:

набързо да завършим
този недостоеен водевил –
е, да
с туй никого не ще да удивиш
животът – изгъркана глупава приказка
старите хора твърдяха...
нам не са нужни такива приказки
и ний нищо не разбираме от тая
гнилоч...

поскорее покончить
недостойный водевил –
о, конечно
этим никого не удивишь.
жизнь глупая шутка и сказка
старые люди твердили...
нам не нужно указки
и мы не разбираемся в этой
гнили...

Живописците-бъдници обичат да използват части от тела, разрези, а бъдниците-речетворци – разсечени слова, полуслова и техните причудливи хитри съчетания (заумния език). Така се постига най-голяма изразителност и с това именно се отличава езикът на стремителната съвременност, унищожил предишния застинал език [вж. по-подробно в моята статия “Новите пътища на словото” (“Новые пути слова”) в книгата “Трима” (“Трое”)]. Този изразен похват е чужд и неразбираем за избелялата литература преди нас, а също и за напудрените егошутове (вж. “Мезонин поэзии”, бълг. “Мецанин на поезията”).

Обичат да се трудят бездарните и учениците. (Трудолюбивият мечок Брюсов, по пет пъти преписващият и полиращ своите романи Толстой, Гогол, Тургенев), същото се отнася и за читателя.

Речетворците би трябвало да пишат върху книгите си: “Като прочетеш, скъсай!”

1913 г.

Превод от руски: **Илонка Георгиева**
Редактор на превода: **Таня Атанасова**